

Landmænd har faretruende lav indtjening

■ Trods gunstige konjunkturer tjener de danske landmænd alt for lidt, advarer Nationalbanken.

■ Det skyldes især erhvervets gæld på 360 mia. kr.

LARS ATTRUP

lars.attrup@lfb.dk

Rekordlave renter og rekordhøje salgspriser på landbrugsvarer – danske landmænd har de seneste år haft masser af medvind, men formår alligevel kun at forrente deres egenkapital med 2-4 pct.

Det påpeger Nationalbanken i den kvartalsoversigt, der blev offentliggjort i går.

»Indtjeningsmæssigt befinder dansk landbrug sig for øjeblikket i en gunstiger position end i mange år. Finansieringsomkostningerne er historisk lave, og priserne på mange landbrugsprodukter er forholdsvis gode. Alligevel har erhvervet – set under et – de senere år kun været i stand til at præstere en gennemsnitlig egenkapitalforrentning på 2-4 pct. årligt,« påpegede nationalbankdirektør Lars Rohde i forbindelse med offentliggørelsen af kvartalsoversigten.

Nationalbanken understreger, at landbrugets indtjening og dermed forrentning af egenkapitalen selv i gode tider ikke står i rimeligt forhold til den risiko, der er forbundet med landbrugsdrift.

Eller sagt ligeud: Gennemsnitslandmanden bør lige nu tjene styrtende med penge for at være rustet til den dag, renterne stiger, høsten drukner i regn eller prisen på mælk, svinekød eller korn styrteddykker.

Nationalbanken advarer om, at landbrugets indtjening vil »komme under pres«, når renteniveauet og det såkaldte sektorbytteforhold normaliseres.

Gradvis forringelse

Sektorbytteforholdet er et udtryk for forholdet mellem landbrugets salgspriser og omkostninger. Dette forhold er lige nu meget gunstigt, men set over mange år forringes det gradvist med 1,6 pct. årligt. Denne forringelse af forholdet mellem indtægter og omkostninger skal landmændene udligne ved at forbedre produktiviteten tilsvarende eller mere.

»Og det er præcis her, det går galt for dansk landbrug. Siden årtusindskiftet har udviklingen i produktiviteten været for svag. Man har optaget en kæmpe gæld, men en meget stor del af pengene er brugt på ting, der ikke har forbedret produktiviteten. Landbruget

får lige nu en masse forærende i kraft af de rekordlave renter og høje salgspriser, men på grund af den svage produktivitetsudvikling formår erhvervet alligevel ikke at præstere en tilfredsstillende indtjening,« vurderer Henrik Zobbe, leder af Institut for Fødevarer og Ressourceøkonomi ved Københavns Universitet.

Swaps har kostet

Han påpeger, at nogle landmænd har tabt »sindssygt mange penge« på valutalån, renteswaps og andre finansielle instrumenter. Andre landmænd har i årene frem til 2008 betalt meget høje priser for landbrugsjord, som siden er faldet over 40 pct. i pris.

»I de år blev der lånt en del penge ud til landmænd, som under normale omstændigheder næppe havde fået lov at låne. Der havde bredt sig en kollektiv opfattelse af, at træerne faktisk ville vokse ind i himlen,« vurderer Henrik Zobbe.

Prishoblen er for længst bristet, men gælden står tilbage som et monumentalt og tilsyneladende utrokeligt problem for erhvervet. Den totale gæld udgør 360 mia. kr. Stort set hele gælden er placeret i variabelt forrentede lån, og set under et har erhvervet stort set ikke formået at afdrage på gælden trods de seneste års lave renter og høje salgspriser. En betydelig del af gælden har tilmed – ifølge Henrik Zobbe – karakter af ren dødvægt, fordi penge er tabt på spekulation eller købt til overpriser. Dvs. investeringer, der ikke giver afkast i form af forbedret produktivitet.

Erhvervsøkonomisk chef Klaus Kaiser, Videncentret for Landbrug, er enig i, at erhvervets indtjening og egenkapitalforrentning er for lav.

»Indtjeningen i landbruget er for lav – især set i lyset af de historisk lave renter, det relativt gode bytteforhold og den risiko, der er forbundet med landbrugsdrift. Indtjeningen på rigtig mange landbrug er ganske enkelt ikke høj nok,« siger Klaus Kaiser.

Han understreger, at der bag den utilfredsstillende gennemsnitsindtjening skjuler sig en enorm spredning.

»Nogle landmænd har tjent gode penge de seneste år og har endda formået at afdrage på deres gæld. Andre har – trods de lave renter og gode salgspriser – ikke formået at afdrage på gælden. På nogle bedrifter er gælden endda øget yderligere,« fortæller Klaus Kaiser. Han oplyser, at den bedste tredjedel af landmændene forrenter deres egenkapital med 11 pct. årligt, hvilket betegnes som tilfredsstillende.